

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №   1   від   29.08.2023   р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

**Силабус з вибіркової навчальної дисципліни «Формування
соціальних компетенцій осіб з порушенням розвитку»,
що викладається в межах ОПІ 016 «Спеціальна освіта» першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 «Логопедія»**

Львів 2023 р.

Назва дисципліни	Формування соціальних компетенцій осіб з порушенням розвитку
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Туган-Барановського 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка, 016 - Спеціальна освіта
Викладачі дисципліни	Сікорська Леся Борисівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти
Контактна інформація викладачів	lesya.sikorska@lnu.edu.ua Lesya-sb@ukr.net https://pedagogy.lnu.edu.ua/employee/sikorska-l-b Viber: 0672701389
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю) як дистанційно заочно через Zoom (Ідентифікатор: 772 3580 4614 Код доступу: q8nTi5), Microsoft Teams () так і очно. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/formuvannia-sotsialnykh-kompetentsiy-osib-z-porushenniam-rozvytku
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання для того, щоб стати ефективним фахівцем, конкурентноспроможним на ринку праці. Тому у курсі представлено як огляд концепцій в галузі спеціальної психології щодо закономірностей й механізмів функціонування людської психіки з порушеним розвитком, так і процесів та інструментів, які потрібні для формування знань й умінь правильно інтерпретувати, враховувати і використовувати у своїй практичній педагогічній діяльності набуті психологічні знання, вміння і навички щодо соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком та їх формування.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Формування соціальних компетенцій осіб з порушенням розвитку» є вибірковою дисципліною з спеціальності «Спеціальна освіта» для освітньої програми бакалавра, яка викладається в 7 семестрі в обсязі 120 годин, 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Формування соціальних компетенцій осіб з порушенням розвитку» є підвищення професійної компетентності студентів, розширення, систематизація та закріплення набутих знань із усіх психолого-педагогічних дисциплін, а також дисциплін соціального спрямування, що сприятиме ефективній самореалізації студентів, та набуття ними фахових, програмних та інших компетенцій. Формування базових знань про соціальні компетенції осіб з нормотиповим розвитком, враховуючи вікові психологічні особливості та їх розвитку в осіб з різними порушеннями психофізичного розвитку. Сприяння формуванню та розвитку знань, умінь та навичок здійснювати

	<p>корекційно-діагностичну роботу з метою формування соціальних компетенцій осіб з порушенням розвитку.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Поглиблення уявлень студентів про специфіку психологічної допомоги особам з порушеннями розвитку, про загальні закономірності нормативного і ненормативного психічного розвитку. ○ З'ясування сутності соціальних компетенцій на кожному віковому етапі розвитку та особливості соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком. ○ Набуття вмінь здійснення психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеним розвитком як основи диференційованого підходу до корекції їхнього розвитку та соціалізації. ○ Здійснення аналізу рівня сформованості соціальних компетенцій у осіб з різним типом порушеного розвитку з урахуванням компонентів соціального середовища. ○ Формування практичних вмінь і навичок здійснення роботи з формування соціальних компетенцій осіб з різним типом порушень. ○ Розвиток у студентів професійно важливих якостей для роботи з різними категоріями осіб з порушеннями розвитку.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p><u>Основна література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. посіб.: у 2-х част. - К.: «Кожній дитині», 2010. - Част. I. - 224 с. 2. Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 3. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с. 4. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина 2. Навчання і виховання дітей. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. - 224 с. 5. Шеремет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103. <p><u>Додаткова література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Гончарова-Горянська М. В. Соціальна компетентність дошкільнят: поняття, зміст, формування в сучасних навчальних закладах / Гончарова-Горянська М. В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. / Ін-т проблем виховання

АПН України; редкол.: [О. В. Сухомлинська та ін.] – К., 2006. – С. 219–226.

7. Кононко, О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч. метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / Олена Леонтіївна Кононко. – К.: Світич, 2009. – 201 с.
8. Методика виховання Монтессорі. Основи./ <https://starylev.com.ua/blogs/metodyka-vyhovannya-montessori-osnovy>
9. Островська К. О. Психологічний погляд на проблему співпраці спеціалістів з батьками аутичних дітей // Наукові записки інституту психології імені Г.С.Костюка / За ред.С. Д. Максименка. – К.: Главник, 2005. – Вип..26, в 4-х томах, Т.3. – С.270–273.
10. Островська К.О. Толерантність до дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивній школі / Х. Я. Сайко, К. О. Островська // Вісник Чернігівського університету. Серія «Психологічні науки». – Чернігів, 2012. – Вип. 103. – Т. 1. – С. 156 – 162.
11. Островська К.О. Психологічні чинники емоційного вигорання у корекційних педагогів // Науковий часопис НПУ імені І. П. Драгоманова, 2012, Сер.19, Вип.21. – С. 399-404.
12. Островська К.О. Особливості соціальної компетентності у дітей з різним рівнем аутизму // Практична психологія і соціальна робота. К., 2013. – № 5. – С. 52–56.
13. Синьов В.М., Матвеева М. П., Хохліна О. П. Психологія розумововідсталості дитини: підручник. - К.: Знання, 2008. - 359с.
14. Соболева С. Формування соціальної компетентності майбутніх фахівців з економіки у процесі викладання соціальногуманітарних дисциплін. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2018, № 2 (76). – Харків. – С. 197 – 206.
15. Хворова Г.М. Комплексна психолого-педагогічна технологія корекції розвитку активності дитини з аутизмом: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Г.М. Хворова ; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2010. — 22 с.
16. Шеремет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.
17. Шульженко Д. І. Аутизм – не вирок. – Львів: Кальварія, 2010. – С.
18. Шульженко Д.І. Формування готовності дітей з аутистичним спектром порушень до навчання у школі. Корекційна педагогіка. Вісник української асоціації корекційних педагогів. - 2008. - №1. С. 9-15.
19. Варецька О. В. Теоретичні і методичні засади розвитку соціальної компетентності вчителя початкової школи у

	системі післядипломної педагогічної освіти: дис. ... докт. пед. наук. Київ, 2015. - 630 с.
Обсяг курсу	Всього 120 годин. 56 годин аудиторних занять. З них 28 годин лекцій, 28 годин практичних занять та 64 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p><i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><i>Загальні компетентності</i> ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p><i>Спеціальні (фахові компетентності)</i> СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами. СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності. СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами. СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення. СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища. СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження. СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації. СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції. СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p> <p>Програмні результати навчання (за освітньою програмою) РН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.</p>

	<p>РН 8. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>РН 10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>РН 13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.</p>
Ключові слова	Компетенція, компетентність, соціальна адаптація, соціальна компетентність, соціальна компетенція, порушення розвитку, формування компетенцій, особи з розумовою відсталістю, розлади спектру аутизму, тяжкі порушення мовлення
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Подано у формі СХЕМИ КУРСУ**
Підсумковий контроль, форма	залік вкінці семестру письмовий+тестовий+усний+комбінований
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з основ психології, біології та фізіології, достатніх для сприйняття категоріального апарату з формування соціальних компетенцій осіб з порушенням розвитку, розуміння джерел виникнення психічних процесів та явищ.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, групові форми роботи, мозковий штурм, дискусія, презентації, активна форма роботи
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер. Загальноживані програми і операційні системи, платформа Zoom, Meet, Teams, Skype, Viber, електронна пошта
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 • залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані</p>

	<p>дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<p>Питання до заліку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз стану проблеми формування соціальних компетенцій особистості у дослідженнях українських вчених. 2. Аналіз стану проблеми формування соціальних компетенцій особистості у світових дослідженнях. 3. Сутність понять «адаптація», «соціальна адаптація». Особливості соціальних адаптації осіб з порушенням розвитку. 4. Сутність понять «компетентність», «компетенція», «соціальна компетентність», «соціальна компетенція». Зміст поняття «соціальні компетенції» для різних вікових категорій осіб. 5. Ключові освітні компетенції особистості дитини. 6. Потреби осіб з порушенням розвитку, їх психолого-педагогічна оцінка. 7. Основні підходи до формування ключових компетенцій дітей. 8. Організаційно-педагогічні умови формування соціальних компетенцій дітей. 9. Закономірності нормативного психічного розвитку і патології. 10. Функціональна норма. Коли дитина вважається з нормативним розвитком (за визначенням Л. Пожар)? 11. Критерій оптимального рівня соціально-психологічної адаптованості. Ідеальна норма. 12. Уявлення фахівців освітньої галузі про сутність дизонтогенезу. Сутність феномену порушеного розвитку. Структура ушкодженого розвитку. 13. Хто такі аномальні діти (за Л. Пожар)? Закономірності перебігу дизонтогенезу. 14. Три групи закономірностей порушеного розвитку (за В.М. Сорокіним). 15. Параметри дизонтогенезу за В.В. Лебединським. Види психологічного дисонтогенезу за В.В. Лебединським. 16. Виникнення вторинних дефектів, як загальна закономірність аномального розвитку (Л.С. Виготський).

17. Типологія ушкодженого розвитку (М.М. Семаго та Н.Я. Семаго).
18. Три групи психічних феноменів порушеного розвитку.
19. Механізм виникнення вторинного дефекту. Третинні порушення.
20. Психологічні особливості осіб з порушеннями розвитку. Типологія порушень розвитку.
21. Місце психологічного дослідження у комплексній діагностиці порушень розвитку. Діагностичні критерії типу порушеного розвитку.
22. Рання діагностика порушень. Опитування батьків і обстеження дітей.
23. Методичний інструментарій для визначення ступеня порушеного розвитку. Методики діагностики.
24. «Психолого-освітній профіль» (PEP-R) для діагностики аутичних дітей.
25. Методика CARS – Childhood autism rating scale (Шкала оцінювання дитячого аутизму Е.Шоплера).
26. Профіль розвитку та поведінки для молоді та дорослих (AAPEP).
27. ASC (Assessment of social competence for children and young adults with developmental disabilities) – оцінка соціальної компетентності дітей та молоді з порушенням розвитку.
28. Шкала тестів розумового розвитку А. Біне – Т. Сімона.
29. Нейропсихологічна діагностика за О.Р. Лурією.
30. Тест М. Люшера.
31. Основи диференційної діагностики дітей зі спектром аутистичних порушень.
- 32.** Складання індивідуальних програм для формування соціальних компетенцій.
33. Структурні компоненти соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком.
34. Аналіз сформованості компонентів соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком.
35. Діяльнісний компонент сформованості соціальних компетенцій.
36. Когнітивний компонент сформованості соціальних компетенцій.
37. Морально-ціннісний компонент сформованості соціальних компетенцій.
38. Особистісний компонент сформованості соціальних компетенцій.
39. Загальні показники соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком враховуючи вікові особливості.
40. Суспільні компоненти середовища як чинники сформованості соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком.
41. Стресогенні чинники, пов'язані з наявністю в сім'ї особи з порушеним розвитком.
42. Роль батьківського виховання у формуванні соціальних компетенцій дітей.
- 43.** Психологічні чинники насилля стосовно осіб з порушеним розвитком.
44. Моделі формування соціальної компетентності осіб з різними типами порушень.

	<p>45. Зміст формування соціальних компетенцій осіб з різним типом порушень.</p> <p>46. Засади та методи формування соціальних компетенцій.</p> <p>47. Засади та принципи психологічної роботи з особами з різним типом порушень.</p> <p>48. Початковий етап корекційної роботи. Організація базальної стимуляції у корекційній роботі з дітьми із загальними розладами розвитку.</p> <p>49. Терапія сенсорних розладів. Рефлексна локомоція (Войта-терапія).</p> <p>50. Непрямі форми терапії.</p> <p>51. Використання спеціальних психотерапевтичних ігор.</p> <p>52. Програма терапії та навчання аутистичних дітей ТЕАССН. “Міфи” батьків та спеціалістів.</p> <p>53. Засади співпраці спеціалістів з батьками дітей з порушеним розвитком.</p> <p>54. Психологічна модель допомоги сім’ям дітей із загальними розладами розвитку.</p> <p>55. Терапія родин. Особливості соціально-психологічної допомоги сім’ям дітей з порушеним розвитком.</p> <p>56. Застосування відеотренінгу для формування соціальних компетенцій та допомоги родинам дітей з порушеним розвитком.</p> <p>57. Застосування ідей соціального конструктивізму у психотерапевтичній роботі з метою формування соціальних компетенцій.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тижні	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання

1-2	<p>Тема 1 - 2. Сутність соціальних компетенцій на кожному віковому етапі розвитку.</p> <p>1. Предмет, об'єкт, мета та методи навчальної дисципліни.</p> <p>Сутність основних понять.</p> <p>Вікові особливості особистості.</p> <p>Ключові освітні компетенції особистості дитини.</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u></p> <p>1.Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 с.</p> <p>2.Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка:</p>	4 год. лекції 4 год. практичні заняття	01.02.09.2022, 06.10.09.22
-----	--	---------------------------	---	---	----------------------------

3	<p>Тема 3. Психолого-педагогічна оцінка потреб осіб з порушеннями розвитку.</p> <p>1. Сутність поняття потреб. 2. Класифікації потреб. 3. Мотивація особистості. 4. Потреби осіб з порушенням розвитку.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>підручник. — Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с.</p> <p>3. Шеремет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.</p> <p>4. Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. посіб.: у 2-х част. - К.: «Кожній дитині», 2010. - Част. I. - 224 с.</p> <p>5. Варецька О.В. Теоретичні і методичні засади розвитку соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти: дис. ... докт. пед. наук. - Київ, 2015. - 630 с.</p> <p><u>Допоміжна</u> 1. Гончарова-Горянська М. В. Соціальна компетентність дошкільнят: поняття, зміст, формування в сучасних навчальних закладах / Гончарова-Горянська М. В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. / Ін-т проблем виховання</p>	<p>2 год. лекції 2 год. практичні заняття</p>	<p>27.09, 24.09.2022</p>
---	--	----------------------------------	--	--	--------------------------

			<p>АПН України; редкол.: [О. В. Сухомлинська та ін.] – К., 2006. – С. 219–226.</p> <p>2. Кононко, О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч. метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / Олена Леонтіївна Кононко. – К.: Світич, 2009. – 201 с.</p> <p>3. Островська К.О. Особливості соціальної компетентності у дітей з різним рівнем аутизму // Практична психологія і соціальна робота. К., 2013. – № 5. – С. 52–56.</p>		
14	<p>Тема.4. Соціальні компетенції осіб з нормативним і ненормативним психічним розвитком</p> <p>1. Загальні закономірності нормативного і ненормативного психічного розвитку.</p> <p>2. Особливості соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком.</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u></p> <p>1. Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 с.</p> <p>2. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина I. Загальні основи</p>	2 год. лекції 2 год. практичні заняття	04.10, 24,29.09.2022

5	<p>Тема 5. Особливості соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком залежно від оцінки потреб</p> <p>1. Соціальні компетенції у групах закономірностей порушеного розвитку осіб.</p> <p>2. Психічні феномени порушеного розвитку.</p>	Лекція, практичне заняття	<p>корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с.</p> <p>3. Шеремет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.</p> <p>4. Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. посіб.: у 2-х част. - К.: «Кожній дитині», 2010. - Част. І. - 224 с.</p> <p>5. Варецька О.В. Теоретичні і методичні засади розвитку соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти: дис. ... докт. пед. наук. - Київ, 2015. - 630 с.</p> <p><u>Допоміжна</u></p> <p>1. Гончарова-Горяньська М. В. Соціальна компетентність дошкільнят: поняття, зміст, формування в сучасних навчальних закладах / Гончарова-Горяньська М. В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. / Ін-т проблем виховання АПН України; редкол.:</p>	2 год. лекції 2 год. практичні заняття	11.10, 30.09.2022
---	--	---------------------------	--	---	-------------------

			<p>[О. В. Сухомлинська та ін.] – К., 2006. – С. 219–226.</p> <p>2. Кононко, О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч. метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / Олена Леонтіївна Кононко. – К.: Світич, 2009. – 201 с.</p>	
--	--	--	---	--

6-7	<p>Тема 6 - 7. Психолого-педагогічна діагностика осіб з порушеним розвитком як основа диференційованого підходу до корекції їхнього розвитку та соціалізації.</p> <p>1. Місце психологічного дослідження у комплексній діагностиці порушень розвитку.</p> <p>2. Діагностичні критерії типу порушеного розвитку.</p> <p>3. Рання діагностика порушень. Опитування батьків і обстеження дітей. Методичний інструментарій для визначення ступеня порушеного розвитку.</p> <p>4. Методики діагностики.</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u></p> <p>1. Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 с.</p> <p>2. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с.</p> <p>3. Шермет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.</p> <p><u>Допоміжна</u></p> <p>1. Гончарова-Горянська М. В. Соціальна компетентність дошкільнят: поняття, зміст, формування в сучасних навчальних закладах / Гончарова-Горянська М. В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. / Ін-т проблем виховання АПН України; редкол.: [О. В. Сухомлинська та</p>	4 год. лекції 4 год. практичні заняття	15,18.11.22 декції, 01,13.10.2022- ПЗ
-----	--	---------------------------	--	---	---------------------------------------

			<p>ін.] – К., 2006. – С. 219–226.</p> <p>2. Кононко, О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч. метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / Олена Леонтіївна Кононко. – К.: Світич, 2009. – 201 с.</p>		
--	--	--	--	--	--

8	<p>Тема 8. Аналіз рівня сформованості соціальних компетенцій у осіб з різним типом порушеного розвитку з урахуванням компонентів соціального середовища.</p> <p>1. Структурні компоненти соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком</p> <p>2. Аналіз сформованості компонентів соціальних компетенцій осіб з порушеним розвитком.</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u></p> <p>1. Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 с.</p> <p>2. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с.</p> <p>3. Шермет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.</p> <p>4. Варецька О.В. Теоретичні і методичні засади розвитку соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти: дис. ... докт. пед. наук. - Київ, 2015. - 630 с.</p> <p><u>Допоміжна</u></p> <p>1. Гончарова-Горянська М. В. Соціальна компетентність дошкільнят: поняття, зміст, формування в</p>	2 год. Лекції. 2 год. практичні заняття	25.10.22 – Л, 13,14.10.22 -ПЗ дві групи
---	--	---------------------------	---	--	---

			<p>сучасних навчальних закладах / ГончароваГорянська М. В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. / Ін-т проблем виховання АПН України; редкол.: [О. В. Сухомлинська та ін.] – К., 2006. – С. 219–226.</p> <p>2.Кононко, О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч. метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / Олена Леонтіївна Кононко. – К.: Світич, 2009. – 201 с.</p>	
--	--	--	--	--

9-10	<p>Тема 9 - 10. Формування соціальних компетенцій осіб з розумовою відсталістю</p> <p>1.Принципи комплексної допомоги у формування соціальних компетенцій осіб з розумовою відсталістю.</p> <p>2.Ознаки належності до групи осіб з нездатністю до навчання.</p> <p>3.Оцінка необхідних компетенцій для задоволення потреб осіб з розумовою відсталістю.</p> <p>4. Робота фахівця сфери спеціальної освіти з опанування учнями із особливими потребами шкільної програми відповідно до державних стандартів</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u></p> <p>1.Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 с.</p> <p>2. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. - Частина 2. Навчання і виховання дітей. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. - 224 с.</p> <p><u>Допоміжна</u></p> <p>3.Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. посіб.: у 2-х част. - К.: «Кожній дитині», 2010. - Част. I. - 224 с.</p> <p>4.Синьов В.М., Матвєєва М. П., Хохліна О. П. Психологія розумововідсталі дитини: підручник. - К.: Знання, 2008. – 359 с.</p>	4 год. лекції 4 год. практичні заняття	01,08.11.22 Лекції, 27,28.10.22 - ПЗ
------	--	---------------------------	--	---	--------------------------------------

11	<p>Тема 11. Формування соціальних компетенцій осіб з розладами спектру аутизму.</p> <p>1. Використання спеціальних психотерапевтичних методів терапії та навчання аутистичних дітей.</p> <p>2. Застосування ідей соціального конструктивізму у психотерапевтичній роботі з аутичними особами.</p> <p>3. Індивідуальний супровід розвитку аутичної дитини.</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u></p> <p>1.Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 с.</p> <p>2.Островська К.О. Особливості соціальної компетентності у дітей з різним рівнем аутизму // Практична психологія і соціальна робота. К., 2013. – № 5. – С. 52–56.</p> <p>3.Шульженко Д. І. Аутизм – не вирок. – Львів: Кальварія, 2010. – С.</p> <p>4.Шульженко Д.І. Формування готовності дітей з аутистичним спектром порушень до навчання у школі. Корекційна педагогіка. Вісник української асоціації корекційних педагогів. - 2008. - №1. С. 9 - 15.</p> <p><u>Допоміжна</u></p> <p>1.Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с.</p> <p>7.Хворова Г.М. Комплексна психолого-педагогічна технологія корекції розвитку активності дитини з аутизмом: автореф. дис.</p>	2 год. лекції 2 год. практичні заняття	15.11.2022 – Л, 10.11.2022
----	---	---------------------------	--	---	----------------------------

			<p>... канд. пед. наук : 13.00.03 / Г.М. Хворова ; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2010. — 22 с.</p> <p>8.Шеремет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець- Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.</p>		
--	--	--	---	--	--

12-13	<p>Тема 12 - 13. Формування соціальних компетенцій осіб з загальними порушеннями розвитку</p> <p>1.Моделі формування соціальної компетентності осіб з різними типами порушень. 2. Зміст формування соціальних компетенцій осіб з різним типом порушень. 3. 3.Засади, методи та принципи формування соціальних компетенцій осіб з різним типом порушень.</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u> 1.Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. посіб.: у 2-х част. - К.: «Кожній дитині», 2010. - Част. I. - 224 с. 2.Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олексіївна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 3.Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с. 4.Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. — Частина 2. Навчання і виховання дітей. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. - 224 с. 5.Шеремет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // Зб. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський:</p>	4 год. лекції 4 год. практичні заняття	19,22.11.2022 – лекції, 10, 11, 24.11.2022 – ПЗ дві групи
-------	---	---------------------------	--	---	---

			<p>ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.</p> <p><u>Додаткова</u></p> <p>1.Гончарова-Горянська М. В. Соціальна компетентність дошкільнят: поняття, зміст, формування в сучасних навчальних закладах / Гончарова-Горянська М. В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. / Ін-т проблем виховання АПН України; редкол.: [О. В. Сухомлинська та ін.] – К., 2006. – С. 219–226.</p> <p>2.Кононко, О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч. метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / Олена Леонтіївна Кононко. – К.: Світич, 2009. – 201 с.</p> <p>13.Островська К.О. Толерантність до дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивній школі / Х. Я. Сайко, К. О. Островська // Вісник Чернігівського університету. Серія «Психологічні науки». – Чернігів, 2012. – Вип. 103. – Т. 1. – С. 156 – 162.</p> <p>3.Шеремет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103.</p>	
--	--	--	---	--

14.	<p>Тема 14. Формування соціальних компетенцій в осіб з тяжкими порушеннями мовлення.</p> <p>1. Формування комунікативної компетентності. 2. Техніки для дітей із системним порушенням мовлення. 3. Формування соціальних компетенцій в осіб з фонетико-фонематичними порушеннями</p>	Лекція, практичне заняття	<p><u>Основна</u> 1. Островська К.О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями. / Катерина Олександрівна Островська. – Дисертація доктора психологічних наук: 19.00.08 – спеціальна психологія. Рукопис. – Київ. – 2013. – 464 с. 2. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. - Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. - 238с. 3. Шермет М. К Проблеми та перспективи спеціальної освіти: // 36. наук. Пр. Кам'янець-Подільського державного університету: серія соціально-педагогічна; випуск 7 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В. С, 2007. - С. 101 - 103. 4. Зверева І. Д., Кияниця З. П., Кузьмінський В. О., Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. посіб.: у 2-х част. - К.: «Кожній дитині», 2010. - Част. I. - 224 с. 5. Варецька О.В. Теоретичні і методичні засади розвитку соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти: дис.</p>	2 год. лекції 2 год. практичні заняття	29.11.2022 Л, 24,25.11.2022 – ПЗ дві групи
-----	--	---------------------------	---	---	--

			<p>... докт. пед. наук. - Київ, 2015. - 630 с.</p> <p><u>Допоміжна</u></p> <p>3. Гончарова-Горянська М. В. Соціальна компетентність дошкільнят: поняття, зміст, формування в сучасних навчальних закладах / ГончароваГорянська М. В. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. / Ін-т проблем виховання АПН України; редкол.: [О. В. Сухомлинська та ін.] – К., 2006. – С. 219–226.</p> <p>4. Кононко, О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч. метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі» / Олена Леонтіївна Кононко. – К.: Світич, 2009. – 201 с.</p> <p>5. Островська К.О. Особливості соціальної компетентності у дітей з різним рівнем аутизму // Практична психологія і соціальна робота. К., 2013. – № 5. – С. 52–56.</p>	
--	--	--	--	--